
Evoluția și corelația salariului brut cu inflația

Conf. univ. dr. Mădălina-Gabriela ANGHEL (*madalinagabriela_angel@yahoo.com*)

Universitatea „Artifex” din București

Drd. Maria MIREA (*mirea_maria@yahoo.com*)

Academia de Studii Economice din București

Drd. Cristian OLTEANU (*alexandra.olteanu.sl@anaf.ro*)

Academia de Studii Economice din București

Abstract

În acest articol, autorii și-au propus să analizeze gradul de satisfacție al salariaților în funcție de venitul brut realizat, dar și în concordanță cu efectul inflației. Acest studiu are la bază și faptul că, în prezent, actuala administrație națională (guvernul) pregătește o legislație complexă în domeniul salarizării.

Desigur, salariul rămâne principala sursă de venituri a persoanelor care lucrează în activitățile economice, precum și al familiilor acestora. Din acest punct de vedere analiza indicelui câștigului salarial real capătă o importanță și mai mare deoarece pe lângă salariul brut se pune problema de a cunoaște care este salariul real ajustat la rata inflației

Indicele câștigului salarial real este, de fapt, cel mai important pentru a caracteriza resursele de venituri de care dispune populația țării, modul în care aceasta reușește să-și satisfacă nevoile de trai.

În cadrul studiului am urmărit să comparăm prețurile de consum, adică evoluția inflației, cu indicele câștigurilor salariale medii nete, și nu brute. Din aceasta desprindem concluzia că indicele prețurilor de consum, prin politica de reducere a taxei pe valoarea adăugată, de la 24% la 19%, a avut un curs aproximativ linear, ceea ce nu a afectat prea mult nivelul salariului net nominal.

Pe de altă parte, în noua lege care a intrat în vigoare de la 1 ianuarie 2018, au apărut o serie de elemente care pot conduce la instabilitate în aprecierea evoluției veniturilor nete reale ale salariaților. În acest sens, precizăm că dacă pentru salariul minim pe economie Ordonanța prevede în mod imperativ creșterea la 1900 lei, în ceea ce privește transferul obligațiilor fiscale de la angajator la angajat, prin imperfecțiunea articolului respectiv se dă posibilitatea interpretării că, acolo unde nu este politică de stat ci este sector privat, mai pot exista negocieri care pot avea două efecte: pe de o parte, în cazul în care se dorește, unui salariați își pierde locul de muncă, neacceptând ceea ce propune angajatorul, iar în alte situații să scadă unele salarii, sub presiunea menținerii locului de muncă.

Scopul acestui articol este de a analiza salariul brut și net în raport cu inflația și cu o oarecare tentă de a constata și modul în care reglementările din noua Lege a salarizării pot aduce unele efecte.

Important este că pentru România este imperios necesar să crească salariul mediu net și brut, dar aceasta să aibă o reflectare în creșterea salariului real, mai ales că din 2017, prin aplatizarea prețurilor (deflate administrative) efectul inflației va avea o influență negativă asupra veniturilor reale.

Cuvinte cheie: salariu real, venit, deflatare, indicele prețurilor, corelație.

Clasificarea JEL: E24, J31

Introducere

Câștigurile salariale reprezintă un element important în cointeressarea salariaților și, pe această cale, în creșterea productivității muncii, factor important al sporirii producției în unități naturale și valorice.

Studiul începe cu prezentarea evoluției comparative a salariului brut și a inflației. Apoi, se analizează stadiul actual al evoluției salariale și perspectiva creșterii reale a salariilor. Se efectuează un studiu comparativ al creșterii prețurilor precum și al menținerii la un nivel constant a veniturilor populației.

Articolul se bazează pe datele publicate de Institutul Național de Statistică și EUROSTAT, studiind seriile de date existente, și interpretând, de asemenea, o serie de aspecte care pot avea efect asupra îmbunătățirii nivelului salariului net pe economie.

Autorii se referă la salariul net și-l adaugă și pe cel real deoarece, în studiul efectuat, două elemente converg spre această abordare. Primul este acela că salariul brut se modifică sub imperiul ordonanței care prevede trecere obligațiilor fiscale de la angajator la angajat și, de aceea, nu ar fi relevant să spunem despre această creștere a salariului brut ci a celui net care trebuie să rămână neschimbat sau să crească. Pe de altă parte, salariul net chiar și așa realizat este influențat de modificarea indicelui general al prețurilor de consum (inflație), care în mod clar determină reducerea veniturilor care se caracterizează prin paritatea puterii de cumpărare.

De fapt, în studiul produsului intern brut pe plan internațional se utilizează indicii parității puterii de cumpărare alături de Produsul Intern Brut pe un locuitor, deoarece primul indicator este cel care reflectă cel mai sugestiv capacitatea sau posibilitatea veniturilor prin prețurile la paritatea de cumpărare de a satisface necesitățile populației.

În fond, în fiecare societate, în fiecare țară există un criteriu normal, concretizat în Directiva Uniunii Europene, respectiv creșterea calității vieții. Și această calitate a vieții nu poate crește oricum ci prin paritatea puterii de cumpărare, care să asigure acoperirea din venituri a tuturor cheltuielilor unei

familiei, dar și realizarea de economii menite să asigure plasarea acestora în investiții. Analiza este complexă și, de aceea, studiul este însoțit de serii de date și grafice reprezentative care argumentează opiniile autorilor.

Literature review

Ales, Kurnaz and Sleet (2015) au analizat implicațiile normative ale schimbărilor tehnice pentru proiectarea politicii fiscale și au concluzionat că reacția politică optimă generală este de a diminua impozitele marginale la veniturile mici spre medii, respectiv de a le majora, în același timp, la veniturile medii spre mari. Anghel, Lixandru, Popovici, Solomon and Stanciu (2017) au prezentat principalele aspecte teoretice privind indicii de preț pentru măsurarea inflației și au studiat metodele utilizate în vederea deflatarei indicatorilor macroeconomici. Anghel (2015) a studiat evoluția inflației și a prețurilor de consum în România, pornind de la considerentul că efectele inflației pot genera implicații și asupra altor fețe ale vieții economice și sociale. Anghelache, Anghel and Burea (2017) au analizat elemente referitoare la sistemul de salarizare, care are un rol extrem de important în atragerea forței de muncă în activitatea de producere de bunuri și servicii. Anghelache, Voineagu and Gheorghe (2013) constituie o lucrare de referință în analiza și măsurarea inflației. Autor and Handel (2013) au analizat corelația dintre capitalul uman, sarcinile de muncă și salarii. Chen, Kacperczyk and Hernn (2011) au studiat dacă restricțiile asupra operațiunilor firmelor impuse de sindicate afectează costurile de capital ale firmelor, în sensul creșterii acestora. Dube, Lester and Reich (2010) au analizat efectele salariului minim în economie și consecințele pe termen lung ale modificărilor salariale minime. Kanagaretnam and Sarkar (2011) au analizat efectul termenilor de compensare managerială asupra stimulentele bine cunoscute de „subinvestiții”. Lemieux, MacLeod and Parent (2009) au abordat aspecte referitoare la performanța salarială și inegalitatea salariilor. Rogerson (2008) a realizat o analiză comparativă privind orele lucrate în Europa continentală și în Statele Unite.

Metodologia cercetării, date, rezultate și discuții

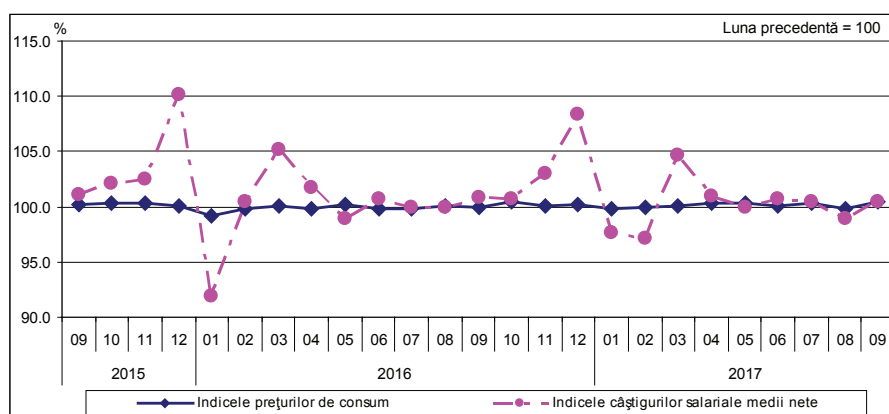
Analiza corelației salariului brut, net sau real cu inflația s-a efectuat, comparând evoluția lunară în anul 2017, cu luna anterioară sau perioada similară din anul precedent. Studiul seriilor de date, care cuprind evoluția celor două variabile, este suficient de sugestivă.

Așa de pildă, în luna septembrie a anului 2017, câștigul salarial mediu nominal brut a fost de 3.305 lei, cu 0,5% mai mare decât în luna august 2017, iar salarial mediu nominal net a fost de 2.376 lei, în creștere față de luna precedentă cu 12 lei. Valorile cele mai mari ale câștigului salarial

mediu nominal net au fost înregistrate în activități de servicii în tehnologia informației, inclusiv activități de servicii informatice și anume 6.022 lei, iar cele mai mici în hoteluri și restaurante, respectiv 1.399 lei. Ordonanța privind transferul obligațiilor fiscale de la angajator la angajat nu modifică sensul analizei și al concluziilor desprinse.

Față de luna similară a anului precedent, câștigul salarial mediu net în 2017, aceeași lună a crescut cu 13,5%. Indicele câștigului salarial real ajustat la inflație, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent a fost de 111,5%. Indicele câștigului salarial real a fost de 100,0% pentru luna septembrie a anului 2017 comparativ luna august. Comparativ cu luna octombrie 1990, indicele câștigului salarial real a fost de 178,3%, păstrând aceeași valoare ca și în luna august 2017. Evoluția indicilor prețurilor de consum și a indicelui salariului mediu net, în perioada septembrie 2015-septembrie 2017 este prezentată în graficul următor.

Evoluția indicilor prețurilor de consum și a indicilor câștigurilor salariale medii nete, în perioada septembrie 2015 - septembrie 2017

Sursa: Comunicatul de presă al Institutului Național de Statistică nr. 279/07.11.2017

În contextul actual, când a intrat în vigoare legea privind salarizarea (1 ianuarie 2018), care a stârnit și va mai determina reacții controversate, diametral opuse, considerăm că o analiză a situației salariilor și veniturilor populației, capătă o importanță sporită. De aceea, analiza comparativă pe un an relevă că datele se pot modifica.

De exemplu, în luna septembrie 2017, în majoritatea activităților din sectorul economic, nivelul câștigului salarial mediu net a fost mai mare față de luna august 2017. Creșterile câștigului salarial mediu net față de luna precedentă

s-au datorat acordării de prime ocazionale (inclusiv prime trimestriale, anuale, pentru performanțe deosebite), drepturi în natură și ajutoare bănești, sume din profitul net și din alte fonduri, dar și realizărilor de producții ori încasărilor mai mari (în funcție de prevederile contractului colectiv și ale contractului individual de muncă).

Cele mai semnificative creșteri ale câștigului salarial mediu net s-au înregistrat după cum urmează: cu 15,8% în extracția petrolului brut și a gazelor naturale, respectiv cu 6,7% în activități de servicii anexe extracției; între 3,5% și 4,5% în fabricarea produselor textile, tăbăcirea și finisarea pieilor (inclusiv fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor), fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice; între 2,0% și 3,0% în fabricarea echipamentelor electrice, activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune, înregistrări audio și activități de editare muzicală (inclusiv activități de difuzare și transmitere de programe), fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice, cercetare-dezvoltare, telecomunicații, fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie.

În perioada analizată constatăm și scăderi ale salariului net, scăderile câștigului salarial mediu net față de luna precedentă au fost determinate de acordarea de prime ocazionale, reduse cu 8,4% în extracția cărbunelui superior și inferior; între 2,0% și 5,0% în industria metalurgică, fabricarea băuturilor, tipărirea și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor, silvicultură și exploatare forestieră (inclusiv pescuit și acvacultură), transporturi aeriene, intermediari financiare (cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor de pensii), fabricarea produselor din tutun.

În sectorul bugetar, au fost înregistrate majorări ale câștigului salarial mediu net față de luna precedentă în învățământ (+3,6%), în urma acordării sumelor reprezentând plata cu ora a cadrelor didactice. Câștigul salarial mediu net a scăzut ușor comparativ cu luna precedentă în administrația publică (-0,5%), respectiv în sănătate și asistență socială (-1 leu).

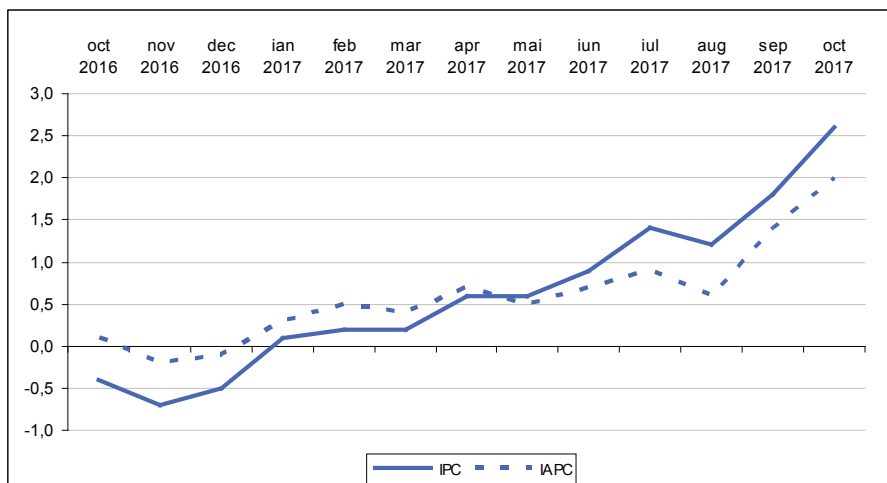
Corelat cu evoluția salariului/veniturilor este important de analizat modul în care s-au modificat prețurile de consum. Din interpretarea corelată a salariului (brut, net sau minim) cu rata inflației, măsurată prin creșterea indicelui de consum, prețurile de consum în luna octombrie 2017 comparativ cu luna octombrie 2016 au crescut cu 2,6%. Rata medie a prețurilor de consum în ultimele 12 luni (noiembrie 2016 - octombrie 2017) față de precedentele 12 luni (noiembrie 2015 – octombrie 2016), calculată pe baza IPC, este 0,7%. Determinată pe baza indicelui agregat al prețurilor de consum, rata medie este 0,6%.

Modificarea prețului de consum în perioada octombrie 2016-octombrie 2017 evidențiază faptul că atât indicele prețurilor de consum, cât și indicele

armonizat al prețurilor de consum au crescut lună de lună. Astfel, patru luni (octombrie 2016-ianuarie 2017), acești indicatori au fost negativi, putând aprecia că avem de-a face cu deflație. Această concluzie nu este reală deoarece evoluția a avut ca bază reducerea cotei TVA de la 24% la 19%, deci este vorba de o deflație administrată. După ianuarie 2017, cei doi indici au înregistrat o evoluție crescătoare, începând să afecteze valoarea reală a salariilor (brute sau nete) și a veniturilor populației. În anul 2017, au existat creșteri de prețuri care, într-o măsură, mai mare sau mai mică, s-a corelat cu creșterea inflației (cei doi indici ai creșterii prețurilor). Modificarea anuală a prețurilor de consum este evidențiată în graficul nr. 1, prezentat în continuare.

Modificarea anuală a prețurilor de consum (%)

Graficul nr. 1

Sursa: Comunicatul de presă al Institutului Național de Statistică nr. 287/10.11.2017

Analiza evoluției prețurilor de consum și rata medie a inflației este analizată pe trei grupe, respectiv: mărfuri alimentare, mărfuri nealimentare și servicii. De asemenea, această evoluție este stabilită față de luna anterioară, față de luna similară din anul precedent sau față de luna decembrie a anului anterior. Totodată, se compară rata medie lunară înregistrată în anul analizat și rata medie lunară din anul precedent. În tabelul nr. 1 sunt prezentate aceste date, rezultând că la grupa servicii încă nu discutăm de creșterea prețurilor de consum.

Indicele prețurilor de consum și rata medie lunară a inflației

Tabelul nr. 1

- procente -

	Octombrie 2017 față de:			Rata medie lunară a inflației, în perioada 01.01– 31.10	
	Septembrie 2017	Decembrie 2016	Octombrie 2016	2017	2016
Mărfuri alimentare	101,30	103,02	103,52	0,3	0,0
Mărfuri nealimentare	101,74	102,93	103,26	0,3	-0,1
Servicii	100,16	99,68	99,67	0,0	-0,2
TOTAL	101,28	102,31	102,63	0,2	-0,1

Sursa: Institutul Național de Statistică

În acest articol, autorii au analizat evoluția inflației și pe seama indicilor parțiali calculați prin excluderile din indicele prețurilor de consum a unor componente. Am avut în vedere acele produse care au avut o pondere ridicată în consum sau sunt produse de lux (băuturi alcoolice și tutun). De asemenea, s-au exclus o serie de produse ale căror prețuri sunt reglementate și nu influențează evoluția inflației (prețurilor de consum). Datele sunt prezentate în tabelul nr. 2.

Indicii parțiali calculați prin excluderea din IPC a anumitor componente

Tabelul nr. 2

- luna anterioară = 100 -

	Octombrie 2017 %
Total IPC exclusiv băuturi alcoolice și tutun	101,35
Total IPC exclusiv combustibili	101,08
Total IPC exclusiv produsele ale căror prețuri sunt reglementate	101,04
Total IPC exclusiv legume, fructe**, ouă, combustibili și produsele ale căror prețuri sunt reglementate*	100,38
Total IPC exclusiv legume, fructe**, ouă, combustibili și produsele ale căror prețuri sunt reglementate*, băuturi și tutun	100,37
TOTAL	101,28

Sursa: Institutul Național de Statistică

Studiind datele din tabel constatăm că reducerea cea mai serioasă a indicilor prețurilor de consum se realizează când sunt eliminate produsele de la pozițiile patru (legume, fructe, ouă, combustibil și produsele ale căror prețuri sunt reglementate) și cinci (legume, fructe, ouă, combustibili și produsele ale căror prețuri sunt reglementate, băuturi și tutun). Indicii parțială calculați au valori de 100,38%, respectiv 100,37%. Pe total, prin considerarea tuturor indicilor parțială, indicele prețurilor de consum rămâne neschimbat (101,28%). Din studiul datelor din tabelul nr. 2, comparativ cu evoluția salariului mediu brut sau net, constatăm că există o corelație inversă, care duce în salariul real, diminuat de efectul inflației.

Pentru a reliefa efectul modificării prețurilor de consum redăm în tabelul nr. 3 indicele prețurilor de consum la principalele grupe de mărfuri și servicii.

Indicele prețurilor de consum în luna octombrie 2017 la principalele grupe de mărfuri și servicii

Tabelul nr. 3

Coeficient de ponderare	Denumirea mărfurilor/serviciilor	Octombrie 2017 față de:	
		Septembrie 2017 (%)	Decembrie 2016 (%)
10000	TOTAL	101,28	102,31
3465	TOTAL MĂRFURI ALIMENTARE	101,30	103,02
642	Produse de morărit și panificație	100,39	101,56
329	Legume și conserve de legume	106,67	102,09
229	Fructe și conserve din fructe	102,54	113,02
108	Ulei, slănină, grăsimi	100,21	100,20
852	Carne, preparate și conserve din carne	100,51	103,71
137	Pește și conserve din pește	100,29	101,62
539	Lapte și produse lactate	101,07	102,96
61	Ouă	106,63	103,84
150	Zahăr, produse zaharoase și miere de albine	100,02	101,49
106	Cacao și cafea	100,12	101,01
129	Băuturi alcoolice	100,11	100,85
183	Alte produse alimentare	100,14	101,62
4545	TOTAL MĂRFURI NEALIMENTARE	101,74	102,93
389	Îmbrăcăminte, articole de galanterie, pasmanterie și mercerie	100,44	101,84
283	Încălțăminte	100,75	101,72
167	Produse de uz casnic, mobilă	100,16	100,96
266	Articole chimice	100,01	99,96
243	Produse cultural-sportive	100,17	101,04
660	Articole de igienă, cosmetice și medicale	100,13	100,29
827	Combustibili	103,47	101,94
615	Tutun, țigări	100,46	103,25
1049	Energie electrică, gaze și încălzire centrală	104,15	107,70
46	Alte mărfuri nealimentare	100,31	101,37
1990	TOTAL SERVICII	100,16	99,68
20	Confecționat și reparat îmbrăcăminte și încălțăminte	100,30	101,73

Coeficient de ponderare	Denumirea mărfurilor/serviciilor	Octombrie 2017 față de:	
		Septembrie 2017 (%)	Decembrie 2016 (%)
114	Chirie	100,32	102,22
319	Apă, canal, salubritate	100,04	103,55
160	Cinematografe, teatre, muzee, cheltuieli cu învățământul și turismul	100,50	101,32
24	Reparații auto, electronice și lucrări foto	100,22	101,29
140	Îngrijire medicală	100,40	102,68
66	Igienă și cosmetică	100,37	103,31
81	Transport urban	100,23	101,90
92	Transport interurban (alte feluri de transport)	100,10	101,27
648	Poștă și telecomunicații	99,86	94,89
130	Restaurante, cafenele, cantine	100,41	101,81
36	Alte servicii cu caracter industrial	100,25	101,77
160	Alte servicii	100,56	99,20

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din succinta interpretare a datelor din acest tabel reiese faptul că față de decembrie 2016, a scăzut doar indicele prețurilor de consum la grupa servicii (99,68%), în special la transportul CFR (94,32%), poștă și telecomunicații (94,89%), abonamente radio și televiziune (85,50%) și alte servicii (99,20%).

Analiza corelației dintre salariul mediu brut sau net se poate adânci prin utilizarea unor modele econometrice (regresie sau seriile de timp), dar acestea nu fac obiectul acestui studiu.

Concluzii

Din studiul prezentat se desprind câteva concluzii, mai ales practice.

În primul rând, creșterea veniturilor populației trebuie să se bazeze cu prioritate pe creșterea salariului net real. Spunem salariu net real deoarece acesta trebuie considerat în legătură cu unele prevederi legislative (vezi Ordonanța privind trecerea obligațiilor fiscale de la angajator la angajat), precum și de aducerea la nivel real a veniturilor, pentru a fi corelat cu tendința de evoluție a inflației.

A doua concluzie este aceea că, în România, nivelul venitului mediu net real este mult în urma celorlalte țări din Uniunea Europeană. Din studiul comparativ al acestui indicator, bazat pe paritatea puterii de cumpărare, România se situează pe penultimul loc, după Bulgaria, dar trebuie să facem precizarea că în ultima perioadă de timp Bulgaria a realizat o serie de progrese, recuperând mult din rămânerea în urmă pe care o înregistra.

O a treia concluzie este aceea că politica guvernamentală trebuie să fie bine orientată pentru ținerea evoluției inflației, în funcție de care, modificarea în sens pozitiv a salariului net real să fie corespunzătoare.

Din studiul efectuat concluzionăm că în cadrul economiei naționale acest raport între salariul net și inflație trebuie analizat în mod periodic, astfel

încât să nu se scape de sub control evoluția inflației și, în paralel, să se găsească modalitățile de recuperare a degradării salariului real ca efect al inflației.

Bibliografie

1. Ales, L., Kurnaz, M. and Sleet, C. (2015). Technical Change, Wage Inequality, and Taxes. *American Economic Review*, 105 (10), 3061–3101
2. Anghel, M.G., Lixandru, G., Popovici, M., Solomon, A.G. and Stanciu, E. (2017). Theoretical Elements on the Use of Price Indices for Inflation Measurement. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*, 7 (3), 38-47
3. Anghel, M.G. (2015). The Inflation (Consumer Price) Evolution. *Romanian Statistical Review Supplement*, 1, 128-132
4. Anghelache, C., Anghel, M.G. and Burea, D. (2017). Analysis of Wage System and Labor Cost in The European Union. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 12, 10-16
5. Anghelache, C., Voineagu, V. and Gheorghe, M. (2013). *Metode și modele de măsurare a inflației*, Editura Economică, București
6. Autor, D. and Handel, M. (2013). Putting Tasks to the Test: Human Capital, Job Tasks, and Wages. *Journal of Labor Economics*, 31 (S1), S59–S96
7. Chen, H.J., Kacperczyk, M. and Hernn, O.M. (2011). Labor unions, operating flexibility, and the cost of equity. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 46, 25 – 58
8. Dube, A., Lester, W. and Reich, M. (2010). Minimum Wage Effects Across State Borders: Estimates Using Contiguous Counties. *Review of Economics and Statistics*, 92, 945 – 964
9. Kanagaretnam, K. and Sarkar, S. (2011). Managerial compensation and the underinvestment problem. *Economic Modelling*, 28, (1-2), 308-315
10. Lemieux, T., MacLeod, B. and Parent, D. (2009). Performance Pay and Wage Inequality. *The Quarterly Journal of Economics*, 124 (1), 1–49
11. Rogerson, R. (2008). Structural Transformation and the Deterioration of European Labor Market Outcomes. *Journal of Political Economy*, 116, 235–259
12. Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă al nr. 279/07.11.2017
13. Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă al nr. 287/10.11.2017